

LITERATURA ȘI ARTA

SĂPTĂMÂNAL AL SCRITORILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA
JOI, 8 iulie 2010. FONDAT LA 3 OCTOMBRIE 1954
NR. 27 (3383)

PUBLIKAȚIE DE LIMBA ROMÂNĂ

POESIS

Andrei STRĂMBEANU

Cântecul pierdut

Lui Igor Crețu

Și cântecul de azi,
și cel nescris,
de mâine –
luați-le,
câci n-am mai dulce pâine.
Eu, mie, mi-am lăsat
doar cântecul iubirii
din trecut,
pe care l-am tăcut.
Să nu mi-l ceară, -
în ziua când mă părăsea,
femeia ce odată mă iubea.

Ah, cântecul iubirii,
atât de-adânc
în suflet l-am ascuns,
că s-a pierdut.
Și-acum,
în loc să-l cânt,
il plâng,
cum plânge-o mamă
copilul nenăscut.

Februarie 2009

Ilustrăm acest număr cu
imagini fotografice realizate de
Ioan Caliniuc

LA EST DE VEST

ADEVĂRUL NU MAI ARE RĂBDARE...

Nu sunt de acord cu cei care afirmă că trebuie pus semnul egalității între regimul comunist și cel fascist.

Atrocitățile regimului comunist sunt mult mai multe și mult mai mari.

Numai în fosta URSS au fost uciși 60 de milioane de cetățeni pe timp de pace și 20 de milioane pe timp de război.

Pentru noi comunismul este un alt sinonim al morții.

Sute de mii de deportați, zeci de mii de basarabeni împușcați după 28 iunie 1940 doar pentru „vina” de a se fi născut români.

Printr-un decret al președintelui interimar Mihai Ghimpu această zi neagră din destinul Basarabiei a fost declarată Zi a Ocupației Sovietice.

Cel mai vehement au protestat deputații Dumei de Stat a Federației Ruse.

Lucru firesc, pentru că, dacă răsfoim cartea de istorie, aflăm că tot o Dumă rusească, chiar dacă aceea înnota într-o mare de sânge ca deputații de azi în apele bazinului „Dinamo”, a votat la 28 iunie 1940 că moldovenii nu-s români, că limba acestora e mai apropiată de limba rusă decât de limba română, că harta Basarabiei este prea întinsă și că ei i-ar sta mai bine dacă ar fi amputată pe la nord, pe la sud...

Există o tradiție în țara lui Stalin și Putin: dacă spui adevărul, ești urât de moarte.

Dacă spui adevărul despre tine ca neam, Duma de Stat a Federației Ruse îți declară război.

Această s-a întrunit săptămâna trecută ca să ia în dezbateră decretul lui Mihai Ghimpu și să insiste că la 28 iunie 1940 „URSS a procedat corect.”

Astfel și Stalin a procedat corect.

Și Hitler a procedat corect.

Și Alexandru I în 1812, când a spintecat Moldova în două, a procedat corect.

Și Maria Tereza la 1775, când a rupt nordul Moldovei, pe care l-a botezat Bucovina, a procedat corect.

Și numai noi nu procedăm corect niciodată, pentru că nu le suntem suficient de recunoscători rășlăuitorilor de moșie strămoșească.

Rusia, e drept, a condamnat Pactul Ribbentrop-Molotov, dar numai partea semnată de Ribbentrop. Cealaltă jumătate de pagină, sub care și-a pus semnătura Molotov, acesteia i se pare corectă.

De ce se supără Putin când îl vorbim pe Stalin de rău? De ce se supără Lujkov când afirmăm că suntem români?!

Spune-i unui rus că tu, basarabeianul „eliberat” de sub „jugul românilor” de părinții lui, ești român și el te va considera dușman al Federației Ruse, iar Marian Lupu, președintele Partidului Democrat, și al lui Dostoievski și Tolstoi.

Ce are una cu cealaltă?!

E drept că Pușkin ne-a fost impus aici cu forța armelor. Dar prin asta i s-a făcut mai degrabă un deserviciu, pentru că el și așa e mare și nu avea nevoie să fim speriați ca să ne placă.

Nu e deloc vina marelui Pușkin că imperiul crezuse că astfel, stând cu tancul în bibliotecă din care fuseseră scoase toate cărțile noastre, era mai convingător.

Marți, la mitingul consacrat deportărilor masive ale basarabenilor din 6 iulie 1949, șeful Partidului Democrat a numit dorința noastră de a spune adevărul întreg despre acele zile: „o retorică sângeroasă”.

Acest Marian Lupu lasă impresia că parcă a adormit în 1988, când era pionier, și s-a trezit abia acum, în al 20-lea an de independență.

Toate frazele lui parcă ar fi decupate din „Pionerskaia pravda” și alte ziare pionierești de acum două decenii.

Să dea astfel celelalte componente ale Alianței, care condamnă Decretul lui Mihai Ghimpu, semne clare că susțin și ei ideea refacerii URSS?!

Dacă deputații actuali Alianței pentru Integrare Europeană nu vor examina concluziile Comisiei pentru condamnarea regimului totalitar-comunist, nu vor califica acest regim drept unul criminal (cum a făcut-o acum două săptămâni Parlamentul Ungariei), nu-i vor considera criminali pe ștabii comunisti care au semnat sentințe în perioada marilor epurări, nu vor interzice simbolurile „secerii și ciocanului”, prezente pe fiecare sentință de condamnare la moarte, nu vor accepta să fie demontate monumentele celui mai mare asasin al secolului XX – V. I. Lenin –, dar și cele ale altor tovarăși de idei: Gr. Kotovski, S. Lazo, M. Frunze ș.a. (celora care țin la acești „eroi”, care au împușcat mii de țărani nevinovați, va trebui să le amintim că nu există călăi răi și buni, ci doar călăi; au fost și basarabenii noștri niște rățaciți și nu le putem ierta crimele, numai din motiv că sunt „de-ai noștri”), atunci aceasta ar trebui să-și zică mai degrabă Alianța pentru Integrare cu Federația Rusă.

Crimele trebuie să i se spună pe nume.

Adevărul nu mai are răbdare să fie auzit.

El trebuie rostit întreg.

Nicolae DABIJA

Mănăstirea Căpriana, de veacuri străjuind această țară...

HOTĂRÎRE

cu privire la semnificația datei de 28 iunie 1940

În ultimul timp, în mass-media din Republica Moldova se discută în contradictoriu semnificația istorică a datei de 28 iunie 1940. Drept răspuns la numeroasele solicitări privind aprecierea de pe pozițiile științifice istorice a acestei date, Academia de Științe, ca cel mai înalt for științific din Republica Moldova, consideră drept o datorie a sa să ia atitudine și să aducă la cunoștința opiniei publice aprecierile comunității academice.

În urma audierii materialelor Comisiei de experți în istorie, în frunte cu academicianul Andrei Eșanu, privind semnificația datei de 28 iunie 1940, Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Republicii Moldova

HOTĂRĂȘTE:

1. Actul din 28 iunie 1940 este o consecință directă a înțelegerilor secrete sovieto-germane din 23 august 1939 privind partajul „sferelor de interes” în Estul Europei, condamnate prin Hotărârea Congresului al doilea al deputaților poporului din URSS, din 24 decembrie 1989, Hotărârea Sovietului Suprem al RSS Moldova „Cu privire la Avizul comisiei Sovietului Suprem al RSS Moldova pentru aprecierea politico-juridică a Tratatului sovieto-german de neagresiune” și a „Protocolului adițional secret din 23 august 1939, precum și a consecințelor lor pentru Basarabia și Bucovina de Nord” (Nr. 149-XII din 23 iunie 1990). Aceste aprecieri au fost reconfirmate în Declarația de independență a Republicii Moldova din 27 august 1991;

Potopul din noi

Se spune că odată, tare de mult, un mare potop a pustiiu un continent întreg. Puțini supraviețuitori care au rămas în viață s-au strâns la un loc și au prins a-și plânge de milă. Erau singuri. Singuri în tot Universul. Nu mai aveau nici casă, nici masă, și, în disperarea lor, erau gata să se sfășie unii pe alții. Dar... o forță divină i-a îndemnat să se roage. Resemnați, au căzut în genunchi și au prins a se ruga să moară cu demnitate, înainte ca setea și foamea să-i transforme în fiare sălbatice. La scurtă vreme însă, au simțit lângă ei o tainică prezență. Ochii lor nedormiți au străpuns întunericul. Tăcerea era desăvârșită, și, dintr-odată, în mijlocul ei, l-au văzut pe Dumnezeu. De cum L-au recunoscut, s-a făcut lumină și El le-a vorbit:

— Oameni buni! Știu că nu mai aveți nici putere, nici răbdare să reluați totul de la capăt. De aceea, pentru început, am să vă ajut Eu cu cele necesare... Iată aici, în fața voastră, o mulțime de merinde și materiale de construcție... Luați fiecare cât puteți duce și construiți fiecare ce doriți...

Zis și făcut: o jumătate din ei au luat cât au putut duce în spate și s-au răspândit spre răsărit, iar ceilalți s-au îndreptat spre apăsător.

După un timp, cei care o luaseră spre răsărit au revenit la El și L-au rugat să le mai dea merinde și materiale, ca să-și ducă „opera” la bun sfârșit... Mărinimos cum nimeni dintre muritorii nu poate fi, Dumnezeu le-a îndeplinit dorința. În scurtă vreme însă, ei s-au reîntors cu aceeași rugămintă, apoi iar și iar, până când Bunul Dumnezeu n-a mai putut răbda și i-a întreat:

— Da ce construiți voi, oameni buni, de ați ajuns și mai sălbaticeți ca la început?

2. Documentele de arhivă, cercetările istoricilor din Republica Moldova și de peste hotare demonstrează că anexarea Basarabiei și a Nordului Bucovinei la 28 iunie 1940 a fost concepută și realizată de comandamentul politic și militar stalinist ca o operațiune militară de ocupare a acestor teritorii. Acesta este adevărul istoric care trebuie asumat fără ură și părtinire, ca bază pentru o reconciliere civică profundă și durabilă.

3. Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Republicii Moldova consideră că această apreciere a datei de 28 iunie 1940 în termenii adevărului istoric nu poate fi utilizată în scopul dezbinării și confruntării societății noastre, precum și ca pretext pentru tensionarea relațiilor Republicii Moldova cu Federația Rusă și condamnă orice tentativă de speculare a adevărului istoric.

4. Comunitatea academică, avînd în vedere complexitatea problemelor cu care se confruntă societatea noastră, este de părere, că fără asumarea plenară a adevărului istoric este imposibilă edificarea unei societăți europene moderne.

academician Gheorghe DUCA,
președinte al AȘM,
Ion GUCEAC,
secretar științific general al AȘM, doctor habilitat

Chișinău, 7 iulie 2010

Lección de demnitate

— Temnițe! i-au răspuns bieții oameni. Construim pușcării, ca să scăpăm de hoți. Însă, cu cât mai multe închisori construim, cu atât mai mulți oameni ajung să stea în ele...

S-a întristat Dumnezeu de cele auzite și s-a dus la cealaltă jumătate a poporului, de la care nu primise încă nici o veste.

Când a intrat în țara lor, inima i-a tresălat de bucurie: peste tot se vedeau lanuri și grădini în floare, orașe, drumuri, temple și palate, de-și era mai mare dragul să te uiți la ele.

— Și voi tot cu închisorile ați început-o? i-a întreat Dumnezeu.

— Da' de unde! i-au răspuns bătrânii. Noi am construit, înainte de toate, școli, ca să-i învățăm pe urmașii noștri a deosebi frumosul de urât și binele de rău, iar ei, la rândul lor, au pus umărul alături de noi și ne-au ajutat să înălțăm aceste minunate case, biserici și palate...

Ultimul cuvânt în istorie aparține nu adulților, ci copiilor. A investi în ei înseamnă a investi în viitor, în speranța că vom avea o bătrânețe liniștită și asigurată.

— Cel ce deschide o școală, închide o temniță, spunea Victor Hugo, la care noi adăugăm: iar cel care adună copii orfani în ea închide și o parte din infern!

Aurelian SILVESTRU

SUSȚINEM!

Noi, cei din filiala Telenești a FDRM, susținem pe deplin Declarația Forului Democrat al Românilor din Moldova privind scoaterea Partidului Comuniștilor în afara legii, drept care semnăm:

Membrii FDRM: Tudor Boico, Tatiana Băgu, Gheorghe Sava, Ion Cojocaru, Vladimir Șonțu, Minodora Nicolae, Gheorghe Turită, Tamara Turită, Petru Druță, Maria Druță, Vera Văcaru, Petru Mitreanu, Haralampie Ilescu, Anastasia Tulgara, Eugenia Vlas, Ion Grițcu, Grigore Roșca, Grigore Rotaru, Inga Rotaru, Valentin Verejanu, Teodor Bolohan, Valeriu Cojocaru, Valeriu Harea, Viorel Harea, Vera Harea, Alexei Gorun, Lilea Gorun, Parascovia Donos, Leonid Donos, Alexandru Iuncu, Gheorghe Frunză, Florin Șarpe, Vasile Pantea, Vasile Mărza, Petru Spătaru, Alexandru Lavrinenco, Ana Lavrinenco, Valentina Frunză, Andrei Berilov, Vasile Rotaru, Ghenadie Ioniță, Mariana Ioniță, Vasile Bontea, Ion Baciu, Petru Cojocaru, Tamara Berezoza, Valeriu Călugărescu, Pavel Dodi, Lidia Crudu, Vasilisa Borinschi, Vera Pânzari, Rodica Roșca, Ruslan Boghian, Ion Dragan, Mihai Cușnir, Maria Cușnir, Olga Burlacu, Eugenia Gorun, Gheorghe Gorun, Veaceslav Verdeș, Valeriu Sârbu, Nicolae Guminiuc, Vladimir Cucus, Maria Pârnuț, Mihai Cojocari, Emilia Garaz, Iacob Garaz, Ion Ioniță, Valentina Cebotari, Elena Manoli, Teodor Bolohan, Vasile Bazarschi, Galina Bazarschi, Lidia Dodi, Elena Șevciuc, E. Țaran, G. Țaran, Vasile Frunză, Vasile Rotaru, Alexandru Zatic, Ion Muntean, Ion Cașcaval, Elena Cașcaval, Grigorie Ilescu, Gheorghe Popa, Dumitru Polucci, M. Zgardan, Ion Bontea, Uliana Tincu, Vasile Tuvrila, Silvia Tuvrila, Z. Esiniuc, V. Josan, Sergiu Mahnea, Eugen Cușnir, Gheorghe Burlacu, Maria Rotaru, Apreutesei, Mihai Rotaru, Vasile Năvăloacă, Vasile Ciobanu, Ion Harea Dumitru Roșca, Iulia Manoli, Zinaida Gavriluc.

Scrisoarea săptămânii

DISCRIMINARE?!

Îi adresez, ca medic, unei paciente următoarele întrebări: „Cum vă simțiți? Ce vă deranjează? De când sunteți bolnavă?”. La care ea, după o pauză apăsătoare, pe un ton ridicat, îmi spune: „Eto cito za discriminajia?”. Încerc să aflu în ce constă această „discriminajia”, dar observ o agresiune în ochi și în mișcări și că ea vede în toate doar „discriminajia”, care constă în faptul că ar fi trebuit să încep ziua cu „Zdraste!” și s-o termin cu „dosvidania”, fiind considerat, în propria țară, ca un rățacit al sistemului sovietic. Mă întreb și vă întreb: oare de ce se întâmplă astfel? Explicația pe cât e de dificilă, pe atât e de simplă – lipsa de verticalitate a fiecăruia dintre noi. Am fost educați în smerenie față de „starșii” brat”, care, odată intrat în casă, a devenit și stăpân.

Mă adresez odată unei chioșcăre: „Dați-mi „Literatura și arta”, la care ea îmi zice: „Netu!”.

Cum „netu!”, dacă aveți în față săptămânala-lul?

Mi-l aruncă, zicând printre dinți: „Tri rublea”.

— Se vinde în ruble, nu în lei?

— A kakaia tebe raznița?

Intru într-un microbuz în care se aude asurzitor de tare „Kalina krasnaia, kalina...”. Îl întreb pe sofer: „De ce cântă atât de tare și încă și rușește?”. Îmi răspunde: „Nu-ți place, nu ascultă!”.

— Dar mă deranjează!

— Ei și ce? Ceilalți tac, înseamnă că le place...

Încerc să-i explic, dar nu mă aude și nu vrea să înțeleagă.

Merg pe stradă și citesc publicitate, inscripțiile de pe ușile magazinelor, ale instituțiilor statale – cu preponderență, în limba celor, chipurile, „discriminați”.

Iar tinerii noștri, în exclusivitate, își zic la despărțire: „Davai, pokai!” sau „Hai, davai!”, precum și alte „perle”.

Cel mai grav însă este că astfel de „formule” auzi și de la studenții, viitorii specialiști, care nu pot emite un gând fără a folosi cuvinte „parazite”. Chiar și la prestigiosul PRO TV am impresia că sunt intervieuați cei mai analfabeți și cei „discriminați”. Oare să nu existe în această țară persoane care vorbesc frumos românește, care știu să răspundă corect la niște întrebări?

Colegii mei, în prezența unui vorbitor de rusă, pentru ca acesta să nu se simtă „discriminat”, o trec la limba celui ce ne ignoră, umilindu-ne în propria țară.

Această problemă – lipsa de verticalitate și de mândrie națională. Numai într-o țară cu un astfel de popor e posibil revanșismul comunist.

În dezbinare, în lipsa de cultură, în lipsa de cuget național stă ascuns acest microb care ne contaminatează și, până la urmă, ne va distruge.

Să luptăm cu propria noastră „discriminare” în propria casă, să nu tolerăm revanșismul sub orice formă, să fim demni de numele de români!

Căci o merităm!

Romeo ȘERBINA, medic